

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Källeryds kyrka

*Källeryds församling i Gnosjö kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2006:49

Mattias Sörensen

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Källeryds kyrka

*Källeryds församling i Gnosjö kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport: Mattias Sörensen. Grafisk design: Anders Gutehall.

Jönköpings läns museum. Box 2133. 550 02 Jönköping Tel: 036-30 18 00. E-post: info@jkpglm.se

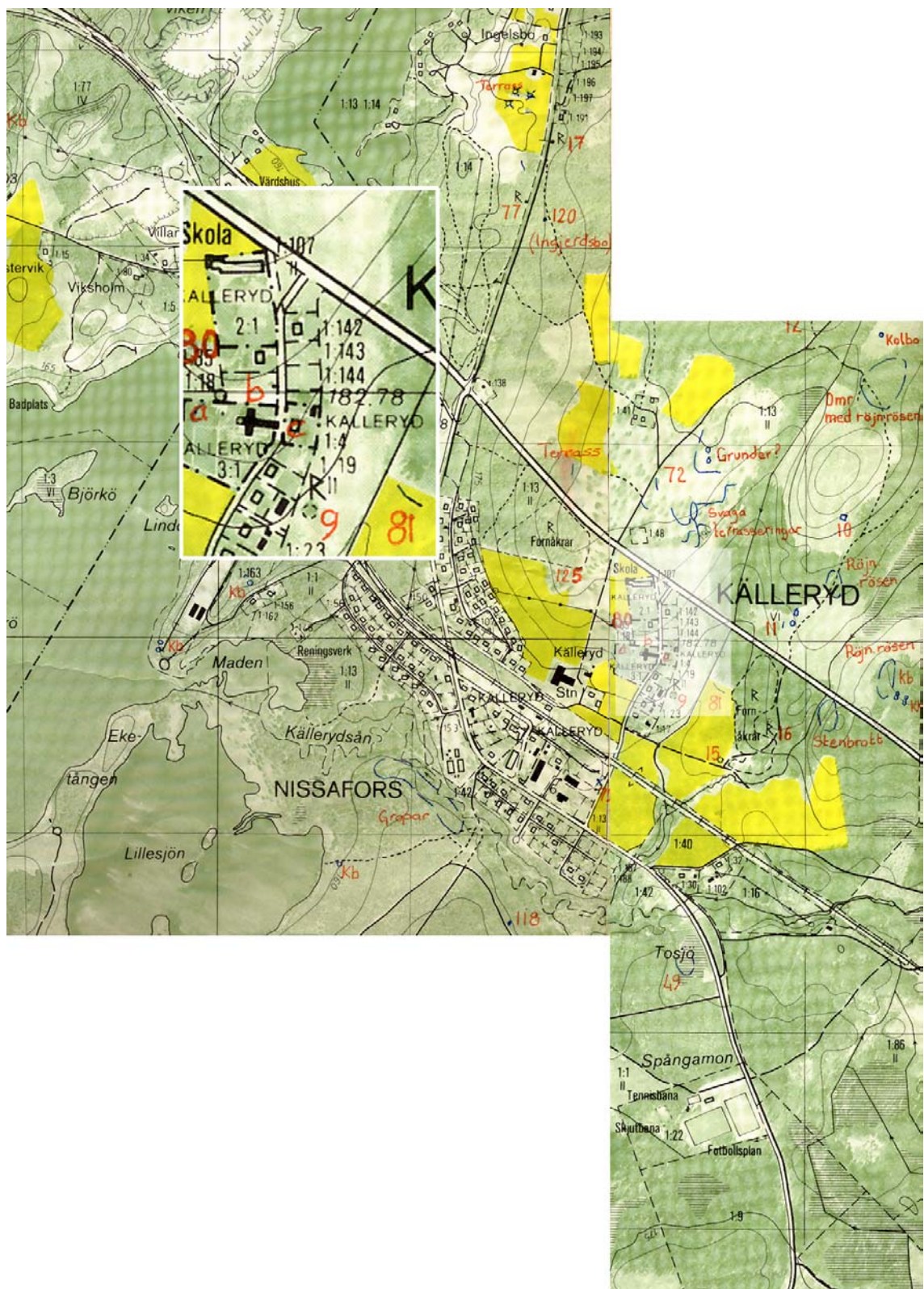
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2006

Innehåll

Ekonomiska kartan	4
Inledning.....	5
Bakgrund och omfattning	5
Karaktäriseringens syfte	5
Upplägg och rapport.....	5
Kulturhistorisk bedömning.....	5
Sammanfattande beskrivning	6
Beskrivning och historik.....	7
Kyrkomiljön	7
Kyrkobyggnaden	7
Historik.....	9
Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning	12
Övergripande karaktäristik	12
1600-talet.....	12
1700-talet.....	13
1800-talet.....	13
1900-talet.....	13
Sammanfattning.....	13
Händelsehistorik	14
Referenser.....	16
Tryckta källor	16
Arkiv.....	16
Tekniska och administrativa uppgifter	16

Inledning

Bakgrund och omfattning

På uppdrag av bsv arkitekter och ingenjörer, Värnamo, har Jönköpings läns museum utfört en kulturhistorisk inventering och karakterisering av Källeryds kyrka. Arbetet har utförts i samband med upprättande av vård- och underhållsplan för kyrkobyggnaden och ska ingå som en del av detta. I Källeryds församling har vård- och underhållsplanen upprättats av civilingenjör Karin Arvidsson. Arbetet bekostades av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades och avslutades under 2006. Rapporten omfattar en genomgång av kyrkobyggnadens historik, beskrivning av exteriör och interiör och en beskrivning av dess kulturhistoriska värde. Antikvarie Mattias Sörensen vid Jönköpings läns museum har varit rapportansvarig.

Karakteriseringens syfte

Syftet med karakteriseringen är att öka kunskapen om det kulturhistoriska arv som kyrkobyggnaden bär på. Mer konkret ska arbetet ligga till grund för de vård- och underhållsplaner som ska tas fram av varje församling och som är en förutsättning för att efter 2006 kunna söka kyrkoantikvarisk ersättning från stiftet. Rapporten ska också kunna ingå i länsstyrelsens och läns museets underlagsmaterial vid beslut i ärenden som berör kyrkobyggnaderna.

Uppläggning och rapport

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering och en arkivsökningsdel. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsstyrelsens arkiv över ärenden, med kopior från ATA:s arkiv i Stockholm. Jönköpings läns museum har också ett arkiv över handlingar och pressklipp mm. Befintlig hembygds litteratur har använts i förekommande fall. Arkivuppgifterna utgör således en sammanfattning av genomgångna arkiv och omfattar inte en komplett beskrivning av händelser i kyrkans byggnadshistoria.

Rapporten är upplagd med en inledande kort sammanfattning, en beskrivning av kyrkomiljön och historiken i löpande text samt en beskrivning av kyrkans nuvarande utseende. Därefter följer den kulturhistoriska värderingen och bedömningen, och sist en händelsehistorik med händelser listade i kronologisk följd.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen har gjorts av Jönköpings läns museum i samarbete med länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkas egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkor i stiftet och landet. Den kulturhistoriska värderingen och bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda byggnadsdetaljer utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför varje planerad förändring eller större underhållsåtgärd skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån det kulturhistoriska värdet tas beslut om vilka åtgärder som får företas samt vilka som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Denna rapport ska finnas tillgänglig på Växjö stift, länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

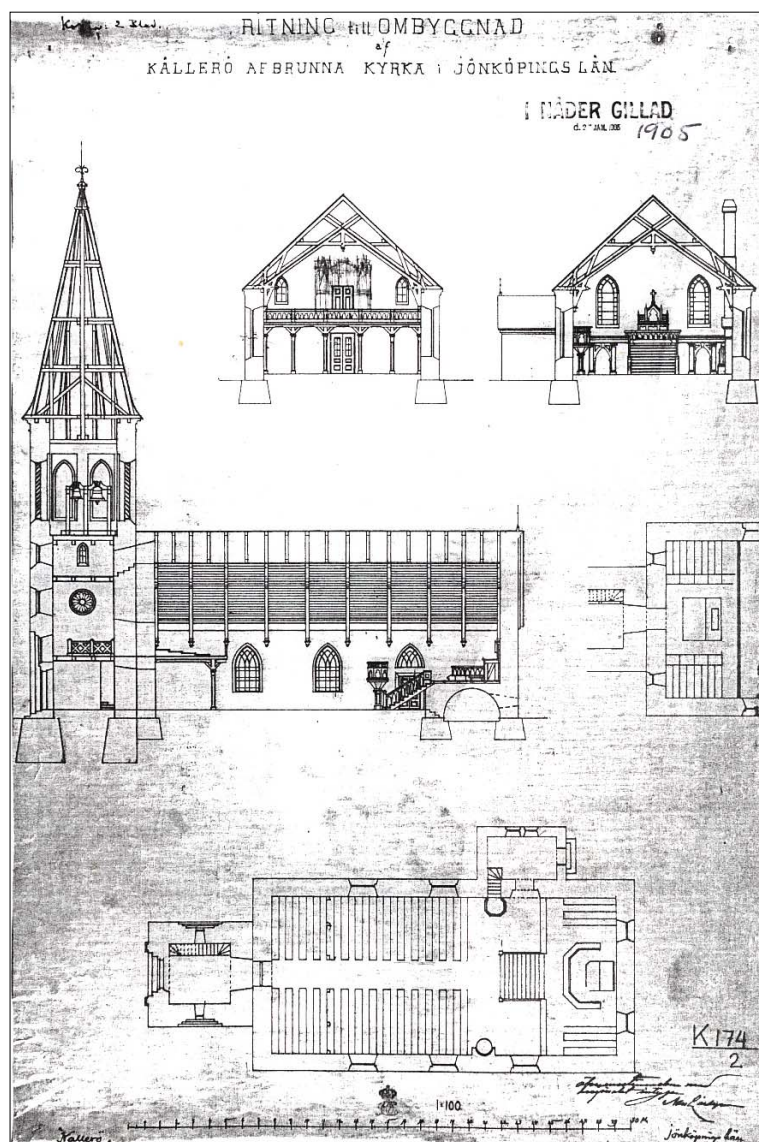

Sammanfattande beskrivning

Fastighetsbeteckning: Källeryds kyrka / Källeryd 3:1

Gnosjö kommun, Källeryds församling, Kävsjö pastorat, Växjö stift, Jönköpings län.

Källeryds kyrka är en 1600-talskyrka i 1900-talstappning. Den uppfördes som gravkyrka för släkten Dureel under perioden 1672-75 och inreddes med stor prakt. Tornet och sakristian tillkom 1875 och utfördes i en mer goticerande stil och samtidigt med detta gjordes även kyrkans fönsteröppningar om till spetsbågform. År 1904 eldhärjades kyrkan och stora delar av den fasta inredningen förstördes, i samband med återuppbyggnaden användes de gamla murarna varför kyrkan fick samma planform som innan och det exteriöra utseende gjordes med mindre förändringar än före branden. Invändigt gjordes en total omdaning där kyrkorummet utformades i en blandning av nygotik och nationalromantik. Efter det att kyrkan återuppfördes har mycket få förändringar av det invändiga uttrycket skett varför kyrkan fortfarande präglas av den tanke som fanns när kyrkan återställdes efter branden. Exteriört var kyrkan i sin helhet putsad men på 1970-talet togs putsen bort från fasaderna på långhuset och sakristian, detta gjordes i en strävan att de långhuset ett mer ursprungligt utseende och knyta an till 1600-talet. Detta har medfört att kyrkan nu har ett särpräglat yttre som berättar om olika epoker i kyrkans historia.

Ritningar till den nya kyrkan upprättade efter branden 1904

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Kyrkan är belägen i västra delen av Jönköpings län vid Nissafors samhälle. Kyrkobyggnaden är högt belägen i ett kuperat landskap. Kring kyrkan är naturen öppen och i anslutning till kyrkogården är en parkeringsplats anlagd. Ett par stenåldersboplatser och ett tiotal andra fornlämningar är kända inom socknen. Spår av lågteknisk järnhantering och ålderdomlig fossil åkermark förekommer. Den angränsande bebyggelsen är främst uppförd under 1900-talet. Kyrkan ligger fritt i byn och utgör en blickpunkt i landskapet. Kyrkogården utvidgades under 1960-talet och omgärdas av stenmurar och järnstaket. Gångarna är grusade och det förekommer enstaka träd på kyrkogården.

Flygfoto över Källeryds kyrka. Foto AB Flygtrafik 1935. (JLM)

Kyrkobyggnaden

Kyrkan är uppförd i sten med östvästlig orientering. Tornet är beläget i väster och koret i öster, en sakristia är vidbyggd mot norr. Långhuset och sakristian har frilagt murverk av natursten med putsade omfattningar kring fönster och dörrar och en putsad taklist. I hörnen på långhuset finns hörnkedjor av huggen (sand-)sten. Tornet har spetsig spira och spritputsade fasader med släta omfattningar och taklist. Långhusets tak är belagt med enkupigt lertegel och tornspiran är klädd med falsad kopparplåt. Fönsteröppningarna är spetsbågformiga och glasade med blyinfattade katedral/antikglas, i de båda korfönstren finns glasmålningar. I tornet finns runda fönsteröppningar samt spetsbågformiga ljudluckor, två stycken åt vardera väderstreck. Ljudluckorna är plåtinklädda med snedställda ribbor och i dess övre del sitter trepassdekorationer. Det finns två entréer till kyrkan, en via sakristian samt den huvudentrén genom

tornet. Portarna utgörs av panelklädda bräddörrar som målats svarta, även fönstersnickerierna har en svart färgsättning.

Från tornentrén inträder besökaren via vapenhuset som är belagt med plattor av kalksten. Väggarna är slätputsade med vit avfärgning och taket är ett brädtak som målats i grön kulör. Till tornkammaren och orgelläktaren leder en öppen trätrappa. Tornkammaren har en heltäckande textilmatta och slätputsade och vitmålade väggar. Taket är ett brädtak målat lika som i vapenhuset. Mot ena ytterväggen är skåpsinredning med hängande textilförvaring. Via en grönmålad fyllningsdörr nås orgelläktaren som är belagd med heltäckande textilmatta, på läktaren finns enbart lösa stolar och ingen fast bänkinredning. Från tornkammaren leder en trappa upp till tornet som karaktäriseras av synliga träkonstruktioner med obehandlade trägolv och slätputsade yttermurar.

Vapenhuset avskiljs från kyrkorummet med en pardörr bestående av grönmålade fyllningsdörrar. I långhuset ligger kalksten på golvet. Väggarna är slätputsade och vitmålade. Taket är öppet tillnocken med synliga och dekorativt utformade takstolar. Takfälten är skivklädda och målade i en lila kulör. Fönstren har spetsbågform med blyinfattade glas i ytterbågen och en helglasad innerbåge, fönstersnickerierna är rödbetsade. Dörrarna är fyllningsdörrar till vapenhuset och sakristian, till gravkoret och det flankerande förrådet sitter skivklädda korgbågformiga dörrar. Fyllningsdörrarna är grönmålade och portarna till gravkoret och förrådet är målade i svart. Portarna har en putsad och profilerad omfattning. Det Dureelska gravkoret är valvslaget med golv av natursten, slätputsade och vitmålade väggar och valv.

Långhuset övergår till koret som är placerat ovanpå gravkoret. Till koret löper en bred trappa med träledare och sättsteg inklädda med heltäckande textilmatta. Koret är även det belagt med en heltäckande matta, väggarna är slätputsade och vitmålade. Altaruppsatsen flankeras av två spetsbågformiga korfönster som har glasmålningar. Glasmålningarna föreställer, i det norra, en pelikan och det södra en örn. Motiven anspelar på fabler om hur pelikanen återuppväckte sina ungar genom att ge till dem från sitt blod vilket skall ses som en liknelse hur Kristus göt sitt blod för att frälsa människan. Örnerna är fåglarna Fenix som bränner sig till döds och återuppstår på tredje dagen vilket symboliserar återuppståndelsen.

Sakristian har en heltäckande textilmatta på golvet. Väggarna är slätputsade med vit avfärgning. Taket är öppet tillnocken med skivklädda taktytor som är gråmålade. Dörrarna är fyllningsdörrar till kyrkorummet, predikstolen och till vindfånget mot ytterporten, ytterporten består av en panelklädd bräddörr.

Vapenhuset fick en ny trappa till tornkammaren och orgelläktaren på 1950-talet.

Vy över kyrkorummet med altaret högt placerat på det Dureelska gravkoret. Interiören har inte nämnvärt förändrat sitt uttryck sedan återuppbyggnaden efter branden.

Bänkinredningen är enkelt utformad med få dekorationer.

Fönsteröppningarna är spetsbågformiga med blyinfattade yttərbågar och helglasad innerbåge, snickerierna är rödbetsade. Predikstolen nås via en enkel trappa med modernt utförande.

Bänkinredningen i kyrkan är öppen och hållen den blandning av nygotik och nationalromantik som präglar kyrkans utseende. Bänkarna är indelade i två kvarter som flankerar mittgången, de är betsade med små gråmålade dekorationer i bänksidorna. Golvnivån i bänkkvarteren är något upphöjd och ytfört av trä. Sitsarna är utrustade med dynor klädda med rött tyg. I koret står ett träaltare vilket omgärdas av en öppen altarring av betsat trä. Altarringen har lökkupolsformiga öppningar och stoppat knäfall, klätt med grå sammet. Ovanför altaret är en nygotisk altaruppsats monterad. Uppsatsen har betsad grund med förgyllning och dekorativt måleri. Predikstolen består av en korg utan ljudtak. Korgen är tämligen stramt utformad med betsad grund och förgyllda dekorationer med rött i botten. Kyrkans orgel är placerad på läktaren i väster. Läktaren har sluten barriär, rödbetsad med djupare rött i fyllningarna. Orgeln har en nygotisk utformning, betsad grund med förgyllda inslag.

Historik

När den första kyrkobyggnaden uppfördes i Källeryd är oklart. Det finns belägg för att en kyrka fanns här på 1400-talet då kyrkan omnämns i ett testamente. Källeryds nuvarande kyrka har sin grund i 1600-talet då landshövdingen i Kristianstads län, Magnus Dureel, lät uppföra en ny kyrka med gravkor för släkten. Kyrkan byggdes under åren 1672-75 och bestod då av långhus med fristående klockstapel. Kyrkan var valvslagen och hade dekorationsmåleri utfört av bl.a. Hindrich Eylertz. Ovanför gravkoret var sakristian förlagd medan altaret hade sin placering i nivå med menigheten framför gravkoret. Altaret var utfört i marmor och alabaster och det fanns flera skulpturer i samma material. Vid invigningen 1675 berömdes dåvarande biskopen Scarinos kyrkan såsom en av de vackraste i trakten. Bland den inredning som imponerade på biskopen var altaret, predikstolen som alla var rikt dekorerade.

Interiör mot öster. Fotot är taget före branden 1904. Foto okänt. (ATA)

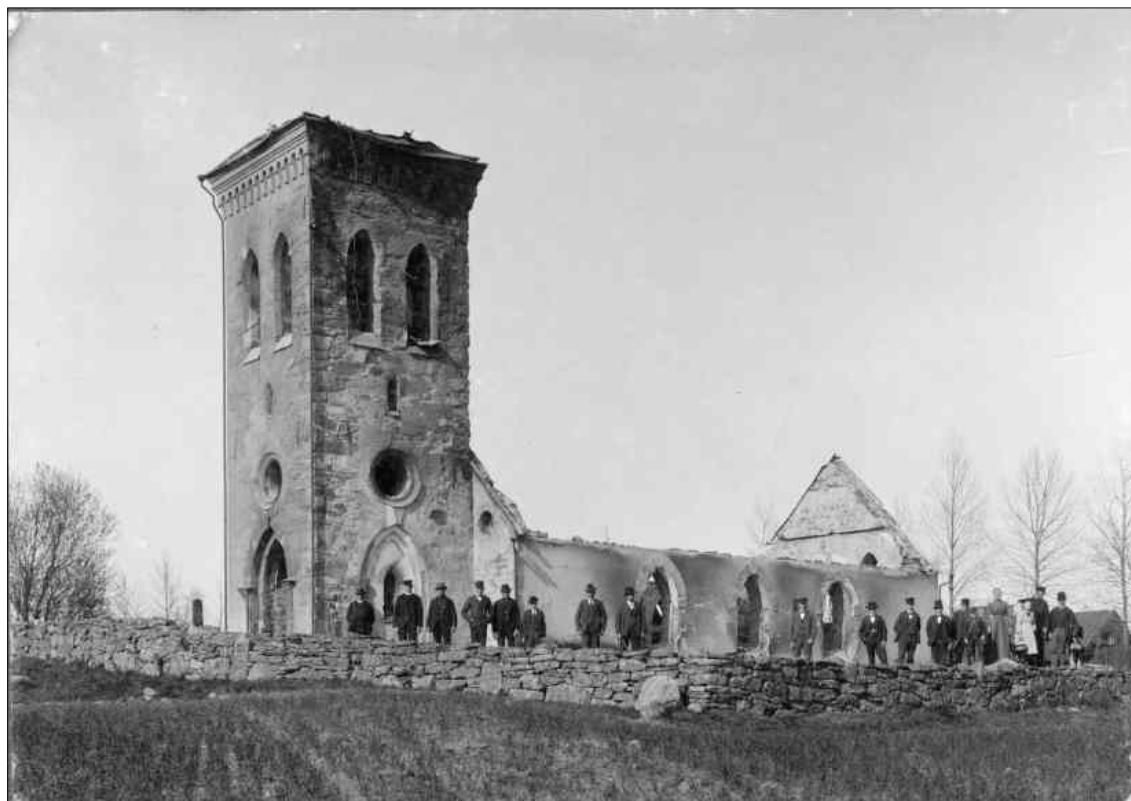
År 1831 uppfördes en ny läktare vid den västra gaveln och 13 år senare lät församlingen ersätta takets spåntäckning med ett nytt tegeltak. En ny orgel införskaffades 1852 och placerades på läktaren i kyrkan. En omfattande ombyggnad av kyrkan utfördes 1875 då ett torn byggdes i väster och den gamla klockstapeln revs. Vidare uppfördes en ny sakristia vid kyrkans norra sida och i samband med det så flyttades altaret upp på gravkoret. Det runda fönster som funnits i den östra gavelväggen sattes nu igen och ersattes med två spetsbågformiga fönsteröppningar på ömse sida om altaruppsatsen de övriga fönstren förstörades och kring varje fönster gjordes spetsbågiga omfattningar. Den ursprungliga bänkinredningen ersattes med en ny öppen bänkinredning, predikstolen gjordes ny och den gamla skall enligt uppgift huggits upp till ved. Orgeln som hade inköpts 1852 byttes ut mot en ny orgel. Ombyggnaden förändrade kyrkans karaktär både till sitt inre som yttre. 1875 lät man flytta ut kyrkans dopfunt i det fria vilket resulterade i att den frös sönder. Den lagades därefter och återinsattes i kyrkorummet.

Kyrkan från söder. Före branden 1904. Intressant är att tornet ursprungligen hade ett synligt murverk.
Foto okänt. (ATA)

Pingstdagen den 22 maj 1904 började kyrkan att brinna, branden orsakades av de kaminer som användes för uppvärmningen av kyrkorummet. Genom att branden började i samband med förrättning kunde mycket av kyrkans inventarier och inredning räddas. De många marmor och alabasterstatyerna och altaret kunde dock inte räddas utan förstördes tillsammans med mycket annat i branden. När elden brunnit ut återstod endast kyrkans murar vilka inte var särskilt skadade av branden. Återuppbyggnaden påbörjades kort efter och genom att murarna återanvändes kom den nya kyrkan att påminna mycket om sin föregångare. Invändigt gjordes erhöjll kyrkan en helt ny karaktär då stilen blev en blandning mellan nygotik och nationalromantik. Kyrkorummet var öppet ända till taknocken och takstolarna fick en dekorativ utformning. Bänkinredningen var öppen och övrig inredning som predikstol, altarring och läktaren utfördes i samma stil. De nygotiska dragen blev tydligast i altaruppsatsen och kyrkorgeln. I samband med återuppbyggnaden påträffades ytterligare ett gravkor under mittgången i kyrkan. Graven identifierades som den s.k. Flachska graven. I korfönstren monterades glasmålningar och golvet i kyrkan täcktes med kalksten och utvändigt täcktes takytorna med plåt. Den gamla dopfunten som tidigare frusit sönder och lagats förstördes nu definitivt av elden och ersattes med en silverskål på piedestal. År 1941 ersattes plåttäckningen på långhuset med enkupigt lertegel och 1947 införskaffade församlingen

en ny dopfunt som utfördes i granit. Den första större restaureringen av kyrkan sedan återuppbyggnaden påbörjades 1951. Restaureringsprogrammet upprättades av arkitekt Bent Jörgen Jørgensen, Växjö. Arbetena omfattade både utvändiga som invändiga arbeten. Utvändigt omputsades fasaderna och ny avfärgning utfördes, sannolikt användes KC-bruk vid putsarbetena. Tornaket täcktes om med falsad kopparplåt. Invändigt installerades elektrisk värme, belysning och klockringningen elektrifierades. Nya fönster sattes in och korfönstren med sina glasmålningar plockades ner och magasinerades. Trapporna i vapenhuset, tornkammaren och till predikstolen gjordes alla nya. Orgelläktaren sänktes för att bättre harmoniera med altarets höjd samt för att ge bättre akustik. Innertaket kläddes med masonit och en total invändig ommålning utfördes. Delar av inventarierna genomgick konservatorsarbeten. Restaureringen av kyrkan var klar år 1953. Ett nytt altarbord följde sex år senare, det utfördes av trä.

Kyrkan efter branden. Återuppbyggnaden påbörjades direkt snart efter branden. Foto 1904. (ATA)

De putsarbeten som gjordes på 1950-talet började sjangsera och en ny exteriör restaurering gjordes 1973 efter program av K-Konsult, Jönköping. Vid restaureringen frilades långhusets och sakristians murverk i en strävan att återknyta kyrkan till ett utseende som den skall ha haft vid uppförandet 1675. Murverket fogades med cementbruk. Korfönstren med glasmålningar som hade magasinerats vid restaureringen 20 år tidigare plockades nu fram och återmonterades. 1975 visade sig att de putsarbeten som gjorts på tornet två år tidigare var tvungna att göras om. Tornet omputsades återigen 1985 då den gamla putsen nedbilades i sin helhet och putsades om med ett hydrauliskt kalkbruk.

Vid återuppbyggnaden gavs tornspiran ett nytt utseende och tornkroppen och kyrkobyggnaden putsades i sin helhet. Foto okänt. (ATA)

1997 skedde den senaste restaureringen av kyrkan då invändiga putslagningar gjordes och kyrkans bänkinredning sågs över, övriga snickerier sågs över och retuscherades. Kyrkans elsystem och styrsystem för uppvärmning ersattes med nya. 2002 konserverades delar av inventarierna av konservator Herman Andersson, Töllstorp. 2004 gjordes nya putslagningar på tornets utsida, även denna gång användes ett hydrauliskt kalkbruk.

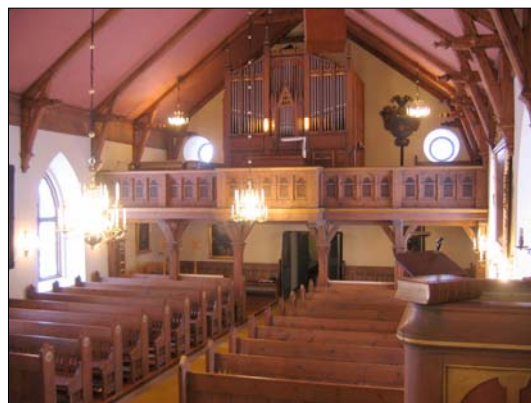
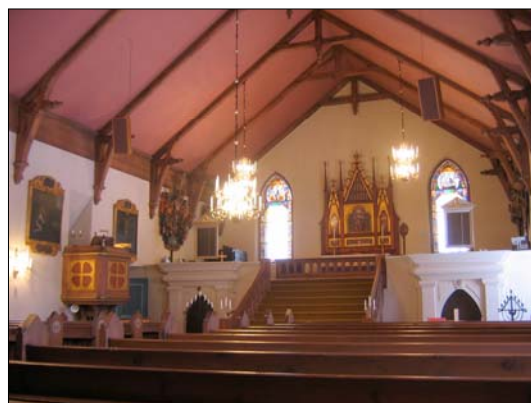
Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Övergripande karaktäristik

Källeryds kyrka fick sin nuvarande skepnad 1906 då den kyrkan återuppfördes efter en förödande brand, arkitekten vid återuppförandet var Axel Lindegren vid Överintendentsämbetet i Stockholm. Kyrkans historia går tillbaka till 1600-talet då den uppfördes som gravkyrka åt släkten Dureel, en kyrka har dock funnits här sedan medeltiden. Efter det att tornet byggdes på 1800-talet fick kyrkan den planform som den bibehållit sedan dess. Efter branden 1904 fick kyrkan en interiör utförd i nygotik med vissa inslag av nationalromantik. Kyrkans stomme som inte skadats nämnvärt i branden ingår i den nuvarande kyrkobyggnaden och utgör en koppling till 1600-talet och kyrkans initiativtagare. Några stora förändringar har inte skett sedan kyrkan återuppfördes varför den fortfarande har en mycket välhållen och sammanhållen interiör. Utvändigt har den mest markanta omdaning varit när murverket på kyrkans långhus och sakrista frilades i en strävan att återge den ett utseende som kyrkan ursprungligen skall ha haft. Sin nuvarande färgskala tillkom i samband med den stora restaureringen på 1950-talet.

Sammantaget utgör Källeryd kyrka en väl sammanhållen kyrkomiljö som vuxit fram sedan 1600-talet. Förändringar går att utläsa i exteriören där exempelvis det igensatta korfönstret avtecknar sig i murverket och den minnestavla som Dureel lät montera i östra gaveln berättar om kyrkans ursprung. Invändigt domineras intrycket av korets höga placering. Placeringen av koret ovanpå gravkoret är ovanlig och ett resultat av en växande församling. Intrycket idag är det närmast av ett högaltare och korets placering är jämte interiörens välbevarade och konsekvent genomförda nygotik kyrkans främsta karaktärsdrag.

Bland inventarierna återfinns äldre delar såsom epitafier m.m. vilket vittnar om den sammantagna kristna historien och de sociala förhållanden som rådde mellan kyrkan och de högre stånden. Orgeln utfördes 1906 av Johan Magnusson och har sedan dess genomgått mindre renoveringar. Från senare tid återfinns den nuvarande dopfunten som införskaffades i slutet av 1940-talet.

1600-talet

1600-talet finns representerat dels i kyrkans stomme som i stort utgörs av de ursprungliga murarna. Inne i kyrkan finns flera inventarier som härrör från 1600-talet, många av de epitafier som är monterade på väggarna är från denna tid och minner om de högre ståndspersoner som haft betydelse för kyrkan och bygden.

1800-talet

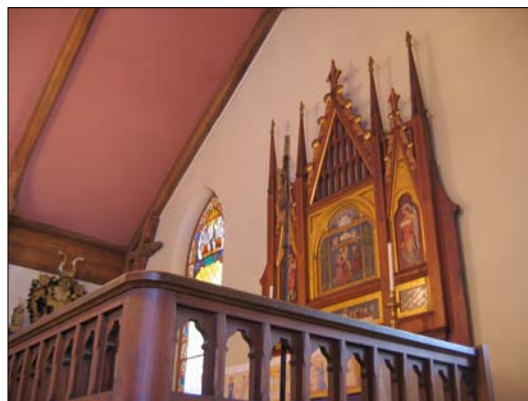
På 1800-talet skedde flera stora förändringar av kyrkan. Tornet byggdes 1875 och i samband med det gjordes nya fönsteröppningar i korväggen samt förändrades övriga fönsteröppningar. Sakristian tillkom samtidigt i samband med att altaret flyttades upp ovanpå det Dureelska gravkoret.

1900-talet

Genom att kyrkan brann i början av 1900-talet så förstördes stora delar av dess inredning varför kyrkan till sitt inre tillkom i samband med återuppbyggnaden. Från mitten av 1900-talet återfinns den nuvarande dopfunten av granit. Färgsättningen i kyrkan präglas mycket av den restaurering som genomfördes på 1950-talet.

Sammanfattning

- Den nuvarande kyrkan har en dryg 330 årig historia som i sin helhet finns representerad i kyrkans stomme, fasta inredning eller i dess inventarier. Källeryds kristna historia är medeltida men från den tiden finns inget bevarat.
- Exteriört har kyrkan en särprägel genom långhusets frilagda murverket och tornets putsade fasader. Ambitionen med detta var att berätta om kyrkans ursprung i 1600-talet där långhuset fram till 1875 stod utan torn och då hade ett frilagt murverk.
- Den i stort oförändrade nygotiska interiören är utförd i ett sammanhang efter branden där varje del i inredning gjorts med omtanke för helhetsverkan. Tillsammans med högaltaret utgör denna kyrkans rumsliga element.
- Den nuvarande färgsättningen präglas av restaureringen på 1950-talet. Oklart är i vilken utsträckning som färgskalan förändrades men en total ommålning genomfördes då.

Händelsehistorik

Kyrkobyggnad

- 1411 Det första skrivna belägget för att en kyrkobyggnad funnits på platsen härrör från 1411 och behandlar en donation till kyrkan i Källeryd. (JLST)
- 1672-75 Nybyggnad.
Kyrkan uppfördes av Magnus Dureel som lät uppföra ett gravkor för släkten framme i koret. Kyrkan ersatte en medeltida träkyrka. Invändig bemålning utfördes av Hindrich Eylertz. (JLM)
- 1763 Specifika inventarier – kyrkklocka.
Den då enda klockan blev omgjuten av E F Thorsson, Jönköping. Samtidigt införskaffades ytterligare en klocka. (JLM)
- 1831 Ändring – ombyggnad.
En läktare uppfördes vid västra gaveln. (JLM)
- 1844 Vård/underhåll – takomläggning.
Ett nytt tegeltak lades på kyrkan. (JLM)
- 1852 Fast inredning – orgel.
En orgel inköptes till kyrkan. (JLM)
- 1869 Specifika inventarier – kyrkklocka.
Storklockan blev omgjuten av C A Norling, Jönköping. (JLST)
- 1875 Ändring - ombyggnad.
- Ett torn uppfördes. Tornet byggdes efter ritningar av arkitekt F R Ekberg vid Överintendentsämbetet, Stockholm och den gamla klockstapeln revs.
- En sakristia byggdes vid norra sidan.
- Nya fönsteröppningar togs upp och några av de gamla fönsteröppningarna förstörades. Kring varje fönster gjordes spetsbågiga omfattningar.
- Altaret flyttades upp på gravkoret.
- Bänkarna ersattes med en ny öppen bänkinredning.
- En ny predikstol tillverkades och den gamla högs upp till ved.
- En ny orgel ersatte orgeln från 1852. (JLM)
- 1904-06 Brand.
Kyrkan brandhärjades och allt utom murverket ödelades. Kyrkan återuppfördes och de nygotiska drag som funnits i 1875 års tornbyggnad förstärktes i det nya tornet och i kyrkans fönster. Orgeln som sattes in tillverkades av Johan Magnusson, Göteborg, och ritades av arkitekt Axel Lindegren (ÖIÄ?). I samband med återuppförandet hittades ytterligare en gravkammare under kyrkgolvet. I koret insattes fönster med glasmålningar. På takytorna lades ett falsat plåttak. (JLM)
- 1941 Ändring.
Det då liggande plåttaket ersattes med enkupigt lertegel. (JLM)
- 1951-53 Ändring – restaurering.
En restaurering genomfördes efter program av arkitekt Bent Jørgen Jørgensen, Växjö.
Exteriör:
- En fasadrenovering genomfördes. Sannolikt användes KC-puts vid arbetena.
- Avfärgning.

- Torntaket belades med kopparplåt.

Interiör:

- Elektrisk värme, belysning och klockringning installerades.
- En invändig ommålning gjordes.
- Nya fönster sattes in.
- Predikstol, vapenhus och torn fick nya trappor.
- Det befintliga cementgolvet ersattes med ett kalkstengolv.
- Innertaket kläddes med masonit.
- Orgelläktaren sänktes.
- Korfönstren med glasmålningarna plockades bort och magasineras.
- Konserveringsåtgärder utfördes på delar av inventarierna. (JLM/JLST)

- 1957 Fast inredning – altare.
Ett nytt altarbord utfördes. (JLM)
- 1973 Ändring – restaurering.
En yttre restaurering genomfördes efter program av K-Konsult, Jönköping.
- Långhusets murverk frilades som påminnelse om kyrkans karolinska ursprung.
- Två korfönster med glasmålningar återinsattes efter att varit undanlagda en längre period. (JLM)
- 1975 Vård/underhåll.
Putsarbetena som utfördes 1973 var tvungna att göras om. (JLM)
- 1985 Vård/underhåll.
Fasaderna på tornets västra och södra sidor omputsades med Serponit hydrauliskt kalkbruk. Den gamla putsen bilades ned i sin helhet. (JLM)
- 1997 Ändring – restaurering.
En invändig restaurering genomfördes.
Interiör:
- Invändiga putslagningar.
- Ommålning av väggar och delar av taket.
- Lagning av bänkarna.
- Rengöring och retuschering av snickerier.
- Byte av elsystem och styrsystem av uppvärmningen. (JLM)
- 2002 Konservatorsarbeten.
Konserveringsåtgärder gjordes av kyrkans inventarier. Arbetet utfördes av konservator Herman Andersson, Tollarp. (JLM)
- 2004 Vård/underhåll.
Putslagningar utfördes på tornets fasader. Lagningarna utfördes med Serponit hydrauliskt kalkbruk. (JLM)

Kyrkogården

- 1962 Ändring.
Kyrkogården utvidgades efter ritningar av trädgårdsarkitekt Ivar Andersson, Jönköping. (JLM)

Referenser

Tryckta källor

Carlson, S L, *Sveriges orglar*, Lund 1973

Erixon, S (red.), *Sveriges bebyggelse Landsbygden Jönköpings län IV*, Uddevalla 1957

Jönköpings läns museum, *Översiktlig kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag för Gnosjö kommun*, Jönköping 1989

Petersson, A, *Källeryds kyrka – Heliga treefaldigheetz kyrckia*, Tranås 1985

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, med kopior ur ATA:s arkiv (JLST)

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... B363/05

Beställare:..... bsv arkitekter & ingenjörer AB

Fastighetsägare:..... Kävsjö pastorat, Svenska kyrkan

Rapportansvarig:..... Jönköpings läns museum genom Mattias Sörensen

Foto: ..... Mattias Sörensen

Län: ..... Jönköpings län

Kommun:..... Gnosjö kommun

Fastighetsbeteckning:..... Källeryds kyrka / Källeryd 3:1

Belägenhet:..... Ekonomiska kartans blad Nissafors stn 6D 3d / Källeryd 6D 3e 1988

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv